

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

שם השיעור נשים בספר שופטים כאבן בוחן לעם (שיעור מס' 81)

שם המרצה ד"ר מירי שליסל (mshlissel@gmail.com)

פתיחה:

שופטים פרק א' י' – ט"ו

מקבילה - יהושע פרק טו טו-יט

מדרש זוטא - רות פרשה ד: אמר ר' אחא כל הנושא אשה כשרה כאלו קיים כל התורה כולה מראש ועד סוף, ועליו הוא אומר אשתך כגפן פוריה וגו', ולפיכך נכתבה אשת חיל מאל"ף ועד תי"ו, ואין הדורות נגאלים אלא בזכות נשים צדקניות שבדור שנאמר 'זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל' לבני ישראל לא נאמר אלא לבית ישראל.

חלק א': שיאה של תקופה (דבורה, יעל)

אליהו רבה פרשה י: ודבורה אשה נביאה וגו'. וכי מה טיבה של דבורה שהיא שפטה את ישראל ומתנבאת עליהם, הלא פנחס בן אלעזר עומד? מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ, בין גוי ובין ישראל בין איש ובין אשה בין עבד בין שפחה הכל לפי מעשה שעושה כך רוח הקודש שורה עליו...

ברוך המקום ברוך הוא, שמשלם לבני אדם איש כדרכיו, וכל אחד ואחד איש במעשיו, ומקיים עליהם במידה שאדם מודד בה מודדין לו, לכך נאמר ודבורה אשה נביאה והיא יושבת תחת תומר דבורה בין הרמה ובין בית אל וגו', אמרו, כשם ששמואל ברמה כך דבורה ברמה, לכך נאמר והיא יושבת תחת תומר,

דבר אחר והוא יושבת, כשם שאין דרכה של אשה שתתיחד בתוך הבית, כך דבורה הולכת ויושבת תחת דקל ומלמדת תורה ברבים, לכך נאמר והיא יושבת בין הרמה ובין בית אל.

זהר ח"ג יט: שתי נשים היו בעולם שאמרו תשבחות לקב"ה מה שכל הגברים בעולם אינם אומרים כן, ומי הן דבורה והנה

רלב"ג שופטים פרק ה פסוק ז: כן הענין 'בימי יעל' ידמה מזה שיעל נמנית בכלל המושיעים קודם זה המעשה שעשתה בהמיתת סיסרא והיה זמן שמגר בן ענת וזמן יעל נכללים בכ' שנה שלחץ סיסרא בחזקה.

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

שמות רבה ד': מי היה אוהב הרע זה יתרו שקבל למשה שהיה בורח מפני פרעה מכאן אתה למד מי שקבל על עצמו לעשות מצוה אין אותה מצוה פוסקת מביתו מצותו של יתרו שקבל בתוך ביתו גואל שברח מפני השונא, עמד מביתו שקבל לשונא שברח מפני הגואל והרגו איזה זה? זה סיסרא שנאמר 'וסיסרא נס ברגליו אל אהל יעל אשת חבר הקיני' וכתוב ('ובני קיני חותן משה'. לכך נאמר ואח לצרה יולד לפי שאהב יתרו למשה והיה לו ריע לכך נעשו בניו אחים לישראל בעת צרתן והרגה יעל לסיסרא.

חלק ב': האכזבה (בת יפתח, אשת מנוח, דלילה)

בראשית רבה פרשה ס: והיה היוצא אשר יצא וגו' והעליתיהו עולה לה', הא אילו יצא חמור או כלב אחד או חתול אחת, היה מעלהו עולה וזימן לו הקב"ה שלא כהוגן, הה"ד ויבא יפתח וגו' והנה בתו יוצאת לקראתו... ולא היה שם פנחס שיתיר לו את נדרו? אלא פנחס אמר הוא צריך לי ואני אלך אצלו? ויפתח אמר: אני ראש קציני ישראל ואני הולך לי אצל פנחס? בין זה לזה אבדה הנערה ההיא, ושניהם נענשו בדמיה של נערה, יפתח מת בנשילת אברים בכל מקום שהיה הולך בו היה אבר נישול הימנו והיו קוברין אותו שם, הה"ד 'וימת יפתח ויקבר בערי גלעד' בעיר גלעד לא נאמר אלא בערי גלעד, פנחס נטלה ממנו רוח הקדש הה"ד 'פנחס בן אלעזר נגיד היה עליהם' נגיד הוא עליהם אין כתיב כאן אלא נגיד היה עליהם, לפנים ה' עמו.

חלק ג': סיפורי האפילוג (כמה נמוך אפשר לרדת?)

תלמוד בבלי מסכת גיטין ו ע"ב: אמר רב חסדא: לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו, שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתירה, והפילה כמה רבבות מישראל

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

חלק ד': התיקון:

אגדת בראשית (בובר) פרק נ: ויהי איש אחד. זש"ה זכר צדיק לברכה (משלי י ז), זה אלקנה. ושם רשעים ירקב (שם שם /משלי י' ז).
זה מיכה, למה? אלא זה נקרא מהר אפרים, דכתיב "מהר אפרים", וזה נקרא מהר אפרים, דכתיב "ויהי איש מהר אפרים ושמו מיכיהו" אלא
לא דומין זה לזה, זה מחייב את ישראל בצלמו, וזה מכפר על ישראל.

רד"ק שמואל א פרק א פסוק א: מהר אפרים - לוי היה והיה גר בארץ אפרים ואפשר כי לטעם זה נסמך מעשה פלגש בגבעה לסיפור הזה
בדבר אלקנה ותולדות שמואל שגם הוא לוי הי' והיה גר בירכתי הר אפרים ומסבתו באה רעה גדולה לישראל ומסבת זה באה טובה גדולה
לישראל ושמואל בנו החזיר ישראל לדרך טובה:

שופטים פרק יא: (מ) **מִיָּמִים יָמִימָה** תִּלְכְּנָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְתַנּוֹת לִבָּת יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי אַרְבַּעַת יָמִים בַּשָּׁנָה: ס
שופטים פרק כא: (יט) וַיֹּאמְרוּ הֲנֵה חַג ה' בְּשָׁלוֹ מִיָּמִים יָמִימָה אֲשֶׁר מִצְפּוֹנָה לְבֵית אֵל מְנַחֵם הַשְּׁמֶשׁ לְמִסְלָה הָעֵלָה מִבֵּית אֵל שְׁכֶמָה וּמִגִּבְרָה
לְלִבְנוֹנָה: (כ) וַיֵּצְאוּ וַיָּצְאוּ אֶת בְּנֵי בְנֵימִן לְאֹמֶר לָכֵן וַאֲרַבְתֶּם בְּכַרְמֵי:

שמואל א פרק א: (ג) וְעֵלָה הָאִישׁ הַהוּא מְעִירוֹ מִיָּמִים יָמִימָה לְהַשְׁמִתוֹת וְלִזְבֹּחַ לָהּ צְבָאוֹת בְּשִׁלָּה וְשֵׁם שְׁנֵי בְנֵי עָלִי חֲפְנִי וּפְנַחְס פְּהַנִּים
לָהּ:

שמואל א פרק ב: (יט) וּמְעִיל קִטָּן תַּעֲשֶׂה לּוֹ אִמּוֹ וְהַעֲלֶתָהּ לּוֹ מִיָּמִים יָמִימָה בְּעֵלוֹתָהּ אֶת אִשָּׁה לְזִבְחַת אֶת זִבְחַת הַיָּמִים:

משנה מסכת תענית פרק ד: [ז] אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים שבהן בנות
ירושלם יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו כל הכלים טעונין טבילה ובנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים ומה היו
אומרות בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה (משלי ל"א) שקר החן והבל היופי אשה יראת
ה' היא תתהלל ואומר תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה וכן הוא אומר (שיר ג') צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה
שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו ביום חתונתו זו מתן תורה וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו אמן:

ולסיום:

בוא ואספר לך דבר נאה שסיפר הרב מאפסא. כך סיפר הרב מאפסא. יום אחד ראיתי שבשמים אין מצייתים לי. חלשה דעתי עלי ונצטערתי.
עד שאני באותו הצער, ראיתי שאין הארץ נשמעת לי. ולא הארץ בלבד, אלא כל העיירות הסמוכות לעירי אינן מצייתות לי, ואף אנשי עירי

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

אין שומעים לי, ואף אנשי ביתי אין שומעים לי. התחלתי מעיין בדבר ולא זזתי עד שהשבתי לב אשתי אלי. כיוון שהתחילה אשתי מצייתת לי התחיל בני מציית לי. וכיוון שהתחיל בני מציית לי התחילו כל אנשי ביתי מצייתים לי. וכיוון שאנשי ביתי היו מצייתים לי התחילה כל העיר מצייתת לי. וכיוון שצייתה לי עירי צייתו לי שאר הערים וכל המקומות. וכיוון שכל הערים וכל המקומות היו מצייתים לי חזרה הארץ לשמוע לי. וכיוון שנשמעה לי הארץ נשמעו לי בשמים.

(עגנון האש והעצים זה בזה עמ' ק"כ)